

ELŐFIZETÉSI ÁRA :
 EGÉSZ ÉVRE . 16.— K | FÉL ÉVRE 8.— K
 NEGYED ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ :
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :
 BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Nyersolaj és a háboru.

Talán fölösleges is bővebben magyaráznunk, hogy milyen fontos a hadviselés szempontjából a földolaj.

A modern háborunak egyik jellemző vonása, hogy nagy ember- és anyagtömegeket van kényserítve mozgatni.

A taktikai cél megkívánja igen sokszor, hogy ezek az ember- és tömegszállítások gyorsan történjenek

A hadviselő feleknek nem áll mindig rendelkezésükre vasut. A modern háboruban tehát kiváló jelentőségük van a motorral hajtott járműveknek és szállító eszközöknek.

Egyetlen egy háboruban sem használtak annyi autóbilit a hadsereg mindenféle céljaira, mint a mostaniban.

A repülőgépek nagyarányu alkalmazása először ennek a háborunak a sajátja.

Az ugynevezett motoros ütegeket is ebben a háboruban alkalmazzák legelőször.

A benzinnel tehát, amellyel a hadviselés szolgálatában álló motorokat hajtják, igen nagy jelentősége van. A benzint, amint tudjuk, a nyersolaj finomításánál mint mellékterményt kapják.

Magyarországnak, sajnos, jelentékenyebb petróleumbányászata nincsen. Az egyedüli hely a Muraköz, ahol még van évenként valamelyes nyersolajtermelés.

Ez azonban édeskevés.

Finomító iparunk azonban elég virágzó.

Nem lévén nyersolajbányászatunk, természetesen a nyersolaj behozatalára vagyunk utalva.

Finomító iparunknak két legközelebbi tápláló helye Ausztria és Románia.

Az ausztriai petróleumkutak, amint tudjuk, már a háboru kezdetén beszüntették üzemüket. Mivel a nyersolajtartályok és medencék a petróleumkutak közelében vannak, ezeknek készletére sem számíthatunk.

A semleges Románia nem engedi meg a benzin kivitelét.

Ez a tilalom ugyan elsősorban a román nyersolajtermelést sújtja, de mint fogyasztók, ezt a tilalmat materialiter mi érezzük meg.

A romániai kormány ugyan megengedte napi 120 waggon petróleum kivitelét, azonban a forgalmi akadályok miatt ennek is alig harmadrésze jöhet át hozzánk.

Ez ugyan hozzájárul a petróleumhiány enyhítéséhez, jóllehet ennek a petróleumnak legnagyobb része is Németországba jut.

Az amerikai behozatalra ezidőszerint nem számíthatunk.

A petróleumhiányon csakis úgy lehet segíteni, ha szükség esetén visszatérünk a régebbi idők világító eszközeihez. Hazánk petróleumfogyasztása a téli hónapokban közel 2000 waggonra rug havonként.

A sok millió fogyasztó tehát már most is érzi a petróleum drágulását.

A világító petróleumnak hiánya azonban, bár érzékenyen sújthatja a fogyasztókat, a hadviselés szempontjából alárendelt jelentőségű.

Azonban igen nagy jelentősége van ebből a szempontból a benzinnel.

Kétségtelen, hogy hadvezetőségünk már jó előre biztosított igen hosszú időre elég benzint a hadsereg céljaira.

Még egy nagyon hosszúra kinyult háboru esetén sem fog a hadsereg hiányt szenvedni.

Azonban a magános fogyasztás nagyon megérezheti a benzinnel a hiányát.

A benzinhiány érzékenyen érintheti bányüzemünket is, mert úgy a külszíni, mint a bányaszállításnál ujabban igen kiterjedt alkalmazást talált a benzin- és nyersolajmotorral való vontatás.

Igaz, hogy megvan a mód a benzin pótlására más anyaggal, azonban ez a mód még tökéletesítésre szorul.

Igy tehát kétséges, hogy képesek leszünk-e azt rövidesen hasznunkra fordítani?

A magántulajdonban levő motoros üzemeknek már most kell számolniok a benzin- és nyersolajhiánnyal.

Igen tekintélyes szakemberek véleménye szerint hazánkban több olyan terület van, ahol joggal lehetne várni virágzó nyersolajbányászat megteremtését.

Hogy a megfelelő területek mellett is ezt a fontos dolgot elhanyagoltuk, annak okai közismeretesek.

Virágzó nyersolajbányászat megteremtését nem találták egyformán fontosnak azok, akiknek hatalmuk és kötelességük volt annak léte vagy nemléte fölött dönteni.

A szubvenció rendszerrel semmire sem mentünk. A monopólium és a részvénytársasági rendszer sem hozott semmi eredményt.

Amióta az állam házikelésben furat, értünk el Egbellen figyelemre érdemes eredményt.

Nem olyan időket élünk, amikor a mulasztásokat kedvünk volna fölhánytorgatni.

Csak sajnálkozva látjuk, hogy azzal a pénzzel, amelyet a magyar nyersolajbányászat megteremtésére fordítottak, ha régebben is az ujabban bevált házi kezelést vezették volna be, ma már talán virágzó nyersolajbányászatunk volna.

Hogy mit jelentene ez a mai viszonyok között, azt igazán csak akkor tudjuk majd megérteni, amikor magánmotorüzemeink már erősen fogják érezni a benzin és nyersolaj hiányát

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara 1913. évi jelentéséből.

A magyar királyi pénzügyminisztérium részéről a mérsékelt áru iparsó adminisztrációja terén életbeléptetett reform óta több mint egy évtized telt el s az új rendszer előnyös hatása az elmúlt évben is fokozódó mértékben mutatkozott.

Az iparsóforgalom szervezésének gyakorlati keresztülvitelével megbízott *Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság*, mint a Magyar Királyi Sójövedék Vezérügynöksége, az elmúlt évben újabb számotevő haladást idézett elő a fogyasztás terjesztése, illetve az érdekelt iparoság bevonása tekintetében, amennyiben a reform életbeléptetése előtt, vagyis az 1900. év végéig, kamaráink kerületéből mindössze 4 iparos birt iparsóhasználati engedéllyel, míg az 1913. év végéig a nevezett vezérügynökség már 201 iparosnak szerzett díjmentesen iparsóhasználati engedélyt s ily módon az érdekelt iparosok üzemköltségeinek apadását, ezzel karöltve tehát versenyképességüket lényegesen elősegítette.

Avégből, hogy az iparosok az iparsóengedéllyel tényleg könnyebben élhesenek is, illetve az iparsót gyorsan és akadálytalanul megkaphassák, a pénzügyminisztérium kötelezte a fentemlített sójövédéki vezérügynökséget arra, hogy a jelentékenyebb vidéki központokban állandó jellegű iparsóraktárakat létesítsen. A kamara területén ily iparsóraktár Nagyváradon működött s azt 39 iparos 50 esetben vette igénybe.

A vasipar 1911. éve és az 1912. év első fele — mint köztudomású — kedvező konjunkturák között folyt le. Ez a helyzet azonban jelentésünk évében lényegesen megváltozott. Az általános gazdasági krízist előidéző okok ugyanis a nevezett iparág 1913-iki esztendejét is — mint oly sok más iparágét — kritikussá tették. Még szerencse, hogy a vasipar az 1912. év konjunkturáját anyagbeszerzési nehézségek és az állandó munkáügyi bajok miatt nem tudta kellőképpen kihasználni; ez a hátrány aztán azzal az előnnyel járt, hogy a fennmaradó rendelések az iparvállalatokat legalább jelentésünk évének első felében foglalkoztatni tudták. Amint azonban a jó konjunkturák idején szerzett visszamaradt rendelések elfogytak és az év folyamán beérkezett rendelések mennyisége az üzemnek teljes foglalkoztatására elégtelennek bizonyult, megkezdődött a folytonos üzemredukció, mely körülményeknek káros hatását még növelték az állami, — különösen az államvasuti, — törvényhatósági és

külségi beruházások szünetelése, nemkülönben a mesterségesen lefojtott exportárak mellett dolgozó osztrák gyárak versenye.

Kodvozótlonul befolyásolta a vállalatok üzemét a munkáshiány is, különösen a szakképzett és erőteljes munkások hiánya, mely a katonai szolgálatra való tömeges behívások következtében állott elő.

Mint említésre méltó körülményt emeljük ki, hogy a *Nagyváradi vasöntőde és gépgyár r.-t.* legközelebb igen tökéletes, hazánkban eddig nem gyártott és az Amerikából eddig importált hasonló rendeltetésű gépeket szerkezetben messze felülmúló tengeri megmunkáló gépeket fog forgalomba hozni, mely szakkörök véleménye szerint a tengeri művelésben nagyjelentőségű lesz s ezenkívül főleg a Balkánon kiviteli cikket fog képezni.

HAZAI HIREK.

Adomány. A veresvizi bányászok nemes gondolkodására vall az, hogy bérükből fillérenként — mint erről értesülünk — 200 koronát gyűjtöttek össze, melyhez *Muzsnyay* Ferenc m. kir. bányatanácsos is hozzájárult s az egész összeget az *Augusztus Gyorssegélyező Egyletnek* Budapestre küldték, hogy azt a katonák karácsonyi ajándékára fordítsák.

A Gyáriparosok hadikórházának megnyitása. Folyó hó 7-én adták át a honvédelmi miniszternek a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének ötszáztagyas kórházát, amelyet a honvéd helyőrségi kórházzal kapcsolatban a Gyáli-uton létesített. *Chorin* Ferenc, a Szövetség elnöke, beszédet intézett a miniszterhez, kiemelve azt, hogy a nemzet és a hadsereg soha nem volt annyira egybeforrva, mint most. Ebben látja igazságos ügyünk végleges győzelmének biztosítását. *Hazai* Samu báró honvédelmi miniszter köszönetet mondott a Gyáriparosok elnökségének és lelkes beszédben emlékezett meg katonáink hősiességéről.

A nyersolajhiány. A háborus események miatt az ipari vállalatokat, különösen néhány termelési ágban az a veszély fenyegeti, hogy egyik legfontosabb tüzelőanyaguk, a nyersolaj nem lesz kapható. Az elsősorban érdekelt körök azért a kereskedelmi miniszterhez a következő felterjesztést intézték: „A háboru következtében az ipari termelés egyik fontos segédanyagának, a nyersolajnak beszerzése mind nehezebbé válik. Sem Galiciából, sem Oroszországból, sem az Egyesült-Államokból nem érkezik nyersolaj, úgy hogy egyetlen beszerzési piacunk ma e cikke Románia. Ez az oka egyébként, hogy a nyersolaj ára a háboru kezdete óta ötszörösre emelkedett, hogy még ezen az áron sem áll mindig a szükséges mértékben rendelkezésre. Ezért kívánatos a hatósági intézkedés, mint pl. a katonailag le nem foglalt nyersolajkészletek összeírása, — hogy így nyilvánosságra kerüljön az

SZIVATTYUKAT ÉS MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban ■ ■ Árjegyzék ingyen és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

összes beszerzési forrás — és ezzel egyidejűleg a kényeszerűlő árszabályozás, továbbá meg kellene könnyíteni a szállítást úgy a német kikötőkből, mint Triesztből és Romániából; fel kellene függeszteni a román nyersanyag behozatali vámját, végül kísérletet kellene tenni a nyersolaj helyett oly surrogatum készítésére, amely eliminálhatná a fenyegető nyersolajhiányt.

A háborús országok szénszükséglete. Nem kell magyarázni, hogy a hadviselő államokra nézve milyen nagyfontosságú, hogy szénrel bőven el legyenek látva. Ausztria-Magyarország és Németország szerencsés helyzetben vannak, mert a szénbányáik zavartalanul dolgoznak és készleteik is vannak. Németország egyébként b ke időben szenet exportáló állam és így most még bővebben van szene, mint rendszeren. Az entente államok, az egy Anglia kivételével, nagy szénhiányban élnek. Különösen Oroszország van bajban, mert az orosz-lengyelországi híres szénbányák a németek és a mi birtokunkban vannak. Hajóuton nehezen és csak nagy kockázattal hozható be szén Oroszországb. Svédország és Románia nem adhat szenet Oroszországnak, mert maguknak sincs elegendő készletük. Az orosz szén hadihajók fűtésére nem használható, úgy, hogy ott egyedül a naftaforrások pótolhatják a nagy szénhiányt. Azonban a kaukázusi naftaforrásokot veszélyezteti a török offenzíva. Franciaország is angol szénre szorult, mert az Észak-Franciaországban levő híres szénbányák német kézen vannak, éppen úgy, mint a belga szénbányák. Az elmúlt évben Anglia 292.000 t., Németország 278.627 t., Ausztria-Magyarország 53.425 t., Belgium 22.846 t., Franciaország 40.922 t. és Oroszország 30.745 t. szenet termelt.

Közgyűlések. Az *Általános osztrák-magyar légszész-társulat* december 19-én fogja Triesztben megtartani 58 ik rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Az üzleti jelentés, a mérleg-, a nyereség- és veszteség-számla előterjesztése 1913 július 1-ől 1914 június 30-ig; 2. határozathozatal a mérleg jóváhagyása iránt és a felmentvény megadása; 3. az igazgatóság javaslata a tiszta nyereség felosztása tárgyában, valamint az efeletti határozathozatal; 4. két igazgató megválasztása az elhunyt Alberti Emil gróf ur és az alapszabályok 35. § a értelmében kilépő Camus Ernő

ur helyébe négy évi működési tartamra; 5. két számvizsgáló és két póttag megválasztása az 1914—1915-iki zárszámadás megvizsgálása céljából az a'apszabályok 32. § a értelmében; 6. esetleges javaslatok. — *Központi gáz- és villamossági részvénytársaság* december 16-án a társaság hivatalos helyiségében fogja megtartani rendkívüli közgyűlését. — *Aradi világitási és erőátviteli részvénytársaság* december 16 án fogja megtartani rendkívüli közgyűlését.

Mérlegek. A *Magyar oxygen-értékesítő szövetkezet* 1914. évi július 31 én lezárt első mérlegében 172.476 korona nyers jövedelmet mutat ki. — A *Telefongyár részvénytársaság* 1914. évi június hó 30-án lezárt mérlegében 705.643 korona (661.509 korona) bruttó nyereséget számol el. A költségek levonása után fenmaradó tiszta nyereség 248.519 korona, az 1912—1913. évi 188.764 koronával szemben. Az igazgatóság a december 2-ára összehívott közgyűlésnek részvényenként 16 korona (8 százalék) osztalékot ajánl, míg tavaly 20 korona (10 százalék) volt az osztalék.

Cégjegyzési hírek. *Siklósi márványbányák r. t., Placsek és Sucsnik*, főtelep Pécs, a cégjegyzés módjának megváltoztatása bejegyeztetett. — *Pozsonyi petróleumcsarnok, Schlesinger József*, főtelep Pozsony. Schlesinger Manó kőolaj- és vegyesárkereskedő, pozsonyi lakos, társtagnak ebbeli minősége és egyforma cégjegyzési jogosultsága, valamint Schlesinger Józsefné társtagnak özvegyi minősége bejegyezte ett. — *Vecsey Jenő okl. gépészmérnök*, főtelep Budapest, közkereseti társaság 1914. évi november hó 11. óta. Társtaggjai: Vecsey Jenő budapesti és Vecsey György szombathelyi lakosok, gépeket, készülékeket, műszaki és elektromos cikkeket árusító üzlettulajdonosok. A céget a társtagok önállóan képviselik és jegyik olyképpen, hogy az előírott vagy előnyomott cészöveg alá Vecsey Jenő tá stag a vezetéknevét, Vecsey György pedig a teljes nevét írja.

A porosz szénszállítások. A Máv. igazgatóságától vett értesülés szerint a mult hét folyamán a porosz szénszállítás is megkezdődött, az összes budapesti állomásokra néhány nap alatt vasuton és vizen az önkezelési szénküldeményeken kívül 45.250 métermázsa porosz és 30.320 métermázsa hazai szén érkezett.

LAUFER GÉPGYAR

Budapest VII.
Palotai-ut. 15H.
Telefon. 75-40.

Hőtelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

A magyar és osztrák fémközpont. A monarchia fémgyáraí közös kartellszervezetet létesítettek, mely fémközpont r.-t. néven legutóbb megalakult. A kartell tagjai a gyártáshoz szükséges nyersanyag fölösztása érdekében szervezkedtek és együttesen igyekeznek utját állani a további áremelkedésnek. A vállalkozás legközelebb megkezd az üzemet, az igazgató személyére nézve is kész a megegyezés. A fémek közül különösen a réz és az ón drágult meg a háboru alatt, úgy hogy Németországban a fémek maximális ármegállapításának csinálnak hangulatot. Legutóbb hivatalos táviratot közöltek, hogy Angliában az önkivittelt megtiltották. Ez a tilalom azonban csak a fehér bádogra vona kozik, mellyel a vállalatok hazai forrásokból kitűnően eláthatják magukat.

A németországi szén- és koksztermelés a háboru alatt az első háborus hónapokban a következőképpen alakult:

	Augusztus		Szeptember	
	1913	1914	1913	1914
Köszén	16542626 t	8177214 t	16355617 t	9995385 t
Barnaszén	7250280 „	4377955 „	7473246 „	5988828 „
Koksz	2747680 „	1522250 „	2677559 „	1645488 „
Köszén-brikett	507693 „	263275 „	495521 „	399730 „
Barnaszénbrikett	1874830 „	1128616 „	1909156 „	1605319 „
Összesen	28873103 t	15769310 t	2891169 t	19834750 t

Szeptemberben tehát a termelés már a rendes termelés 63 százalékát érte el. A munkáhiány következtében kivált a barnaszéntermelés szenved. A waggonhiány még mindig körülbelül 25—35 százalékos.

Köszállítások a háboru alatt. A háboru okozta válságos gazdasági viszonyok a közszállításokban való részvétel megkönnyítését az iparosságra nézve még a szokottnál is kívánatosabbá teszik. Éppen azért az Országos Iparegyesület a következő felterjesztést intézte a kereskedelmi miniszterhez: „Szükségesnek bizonyult a háboru tartama alatt a közmunkákat végző és közszállító iparosság tőkeerőjét minden felleges elvonástól mentesíteni, miért is kérjük Nagyméltóságodat, méltóztatásuk megfontolás tárgyává tenni egy olyan rendeletnek kibocsátását, amely a közszállítási szabályzatot a háboru tartamára oly értelemben módosítja, hogy az új szerződések kötésénél tekintsenek el a biztosítékok követelésétől. Most, amikor közérdek, hogy az egyébként pangó iparú emek a közmunkákban és közszállításokban találjanak foglalkozást, közérdekel'enes, hogy ugyanezeknek az üzemeknek részvétel a közszállításokban lehetőtlenné tétessenek a biztosítékadáshoz való ragaszkodás által.“

A nemzetközi kartellek és a háboru. A kartellszervezetek fejlődése természetesen azzal járt, hogy kartellszervezetek több állam területére kiterjedtek. Így jöttek létre a nemzetközi kartellek, amelyek azonban most a háboruban nem működhetnek. Már megemlékeztünk a nemzetközi önkartell felbomlásáról, most pedig arról a bomlási processzusról kell beszámolnunk, amely a nemzetközi löpor- és dinamit kartellben indult meg. Az egyesült Köln-Rottweilerei löporgyárak rendkívüli közgyűlést hívtak össze, melynek egyedüli tárgya a kartellszerződés megváltoztatása, illetve az angol gyáraknak a kartellből való kizárása. A német löporgyárak ezzel egyidejűleg akciót indítottak, hogy Németországban tényleg működő robbanóanyaggyárak is lépjenek be a kartellbe.

DEUTSCHER BERICHT. INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Die Wagenbeistellung in den österreichischen Kohlenrevieren zeigte in der zweiten Oktoberhälfte folgendes Bild: Es wurden im Teplitz-Brüx-Komotauer und Falkenau-Elbogener Revier bei einem Normalbedarf von 70.877 Wagen 40.432 Wagen beigestellt, im Pilsener Steinkohlenrevier bei einem Normalbedarf von 4164 Wagen 2672 Wagen, im Buschtiebrad-Kladnoer Revier bei einem Normalbedarf von 7168 Wagen 5665 Wagen, im Schatzlar-Schwadowitzer Revier bei einem Normalbedarf von 1540 Wagen 1168 Wagen, im Rossitzer Revier bei einem Normalbedarf von 1655 Wagen 1273 Wagen, im Ostrauer Revier bei einem Normalbedarf von 24.511 Wagen 17.510 Wagen, im Dombrau-Karwiner Kohlenrevier bei einem Normalbedarf von 6559 Wagen 5950 Wagen, im Westgalizischen Revier bei einem Normalbedarf von 4193 Wagen 2296 Wagen beigestellt. Im Vergleich zur zweiten Oktoberhälfte des Jahres 1913 beträgt der Minderversand: Für das Teplitz-Brüx Komotauer Revier zirka 35%, für das Pilsener Revier zirka 33%, für das Buschtiebrad-Kladnoer Revier ein Mehrversand von zirka 9%, für das Schatzlar Schwadowitzer Revier ein Mehrversand von zirka 2%, für das Rossitzer Revier ein Minderversand von zirka 6%, für das Ostrauer Revier ein Minderversand von zirka 10%, für das Dombrau Karwiner Revier ein Minderversand von zirka 3%.

Kapitalserhöhung der Fried. Krupp A.-G. Der Abschluss der Fried. Krupp A.-G. per 30. Juni hat sich entsprechend der allgemeinen Lage nicht ganz so günstig gestaltet wie im Vorjahre. Der Reingewinn beträgt 33.9 Millionen Mark, wozu noch ein Vortrag mit 6.9 Millionen Mark tritt. Es wurde beschlossen, ausser der vorgeschriebenen Zuweisung an die gesetzliche Rücklage, 2 Millionen Mark an die Sonderrücklage zu überweisen. Die Dividende wurde auf 12 Prozent gegen 14 Prozent im Vorjahre festgesetzt.

Die Stefan Röck und Erste Brüner Maschinenfabrik A.-G. weist in ihrer am 30. April 1914 abgeschlossenen Bilanz einen Reingewinn von K 31.804, gegen K 108.701 im Vorjahre aus. Das Aktienkapital beträgt K 1.500.000.

Die Goldbergwerke in Siebenbürgen. Wie in der Generalversammlung der *Hartortschen Bergwerke* und chemischen Fabriken berichtet wurde, hat sich der Betrieb in den Goldbergwerken in Siebenbürgen in eingeschränkter Masse aufrechterhalten lassen. Aus den monatlich veröffentlichten Produktionszahlen ergibt sich, dass in den ersten vier Monaten die Goldherzeugung mit etwa 564 Kilogramm nur um 70 Kilogramm gegenüber dem Vorjahre zurückgeblieben ist.

VALÓDI

PERSA SZÖNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben.

≡ NAGY VÁLASZTÉK! ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ TELEFON-SZÁM 140-64. ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL
Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).